МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

Основи корекційної педагогіки

1. Основна інформація про дисципліну

Тип дисципліни: вибіркова **Форма навчання**: денна, заочна
Освітній ступінь: молодший бакалавр, бакалавр
Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність: 016 Спеціальна освіта
Освітня програма: Спеціальна освіта. (Логопедія)»
Рік навчання: 3-й **Семестр**: 5-6
Кількість кредитів (годин): 4 (120 год.: 22 - лекції; 26 - семінарські; 72 - самостійна робота);); 4 (120 год.: 6 - лекції; 6 - семінарські/ практичні/лабораторні/індивідуальні; 108- самостійна робота)
Мова викладання: українська

2. Інформація про викладача (викладачів)

ПІБ: Холостенко Юлія Володимирівна
Науковий ступінь, вчене звання, посада: кандидат педагогічних наук, доцент
Кафедра: загальної педагогіки і спеціальної освіти
Робочій e-mail: Kholostenkoy@gmail.com
Години консультацій на кафедрі: вівторок, 15:00-16:00

3. Опис та мета дисципліни

Навчальна дисципліна «Основи корекційної педагогіки» призначена для поглиблення фахових компетентностей здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Спеціальна освіта». Основний акцент зосереджено на ознайомленні студентів із підходами держави та суспільства до організації освіти дітей, які мають порушення психофізичного розвитку, основними поняттями корекційної педагогіки та інклюзивної освіти, особливостями та закономірностями розвитку різних категорій осіб з психофізичними порушеннями, а також диференційованими та індивідуальними механізмами та прийомами корекційного навчання і виховання кожної із категорій дітей; засвоєння теоретико-методологічних, нормативно-правових та організаційно-методичних засад спеціальної освіти.

Передумовою для вивчення дисципліни є оволодіння фаховими компетентностями, що формуються під час вивчення дисципліни «Основи корекційної педагогіки».
Проблематика курсу також пов’язана з дисциплінами «Основи інклюзивної педагогіки», «Методика ранньої діагностики і корекції розвитку дітей з особливими потребами».

4. Результати навчання

Здобувачі, які опанують змістом навчальної дисципліни «Основи корекційної педагогіки» **зрозуміють**:

- професійні вимоги до повноважень і функціональних обов'язків штатних фахівців, що регламентують корекційно-педагогічну діяльність;
- сутність, специфічні особливості, зміст й алгоритми корекційно-педагогічної діяльності;
- організаційні стратегії створення освітньо-корекційного середовища для задоволення освітніх потреб учнів із особливостями психофізичного розвитку; .

У процесі вивчення курсу здобувачі можуть оволодіти такими **вміннями й навичками**:

- аналізувати політику Української держави щодо розвитку спеціальної освіти в історичній ретроспективі;
- здійснювати теоретичний аналіз методологічних і теоретичних основ корекційної педагогіки, критично оцінювати їх переваги та недоліки;
- категорії, класифікації та причини виникнення порушень розвитку осіб;
- з'ясовувати способи виявлення і подолання порушень психофізичного розвитку у дітей раннього і дошкільного віку;
- опрацьовувати: наукову та методичну літературу з проблем діагностики та корекції психофізичного розвитку дітей раннього і дошкільного віку; інформаційні джерела з метою ознайомлення з технологіями і методиками навчання дітей з різними порушеннями психофізичного розвитку;
- розробляти модель комплексної корекційно-реабілітаційної допомоги дітям з порушеннями психофізичного розвитку;
- організовувати спостереження за дитиною з особливими освітніми потребами, яка перебуває в загальноосвітньому просторі;
- розробляти індивідуальні програми навчання і виховання дітей з різними видами порушень психофізичного розвитку;
- закономірності розвитку та структуру порушень розвитку і шляхи організації корекційно-розвивальної роботи;
- опрацьовувати інформаційні джерела з метою ознайомлення з технологіями і методиками навчання дітей з різними порушеннями психофізичного розвитку.
- розробляти модель комплексної корекційно-реабілітаційної допомоги дітям з порушеннями психофізичного розвитку.
- застосовувати теоретичні знання у практиці;
- переносити їх на інші види діяльності та навчальні предмети;
- добирати необхідні літературні джерела у підготовці до семінарських і практичних занять;
- застосовувати знання з курсу у практичній діяльності.
-

5. Структура дисципліни

Тема № 1. Корекційна педагогіка як галузь науково-педагогічного знання

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	**Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси**
Лекція (4 год.): 1. Передумови виникнення корекційної педагогіки як галузі науково педагогічного знання. 2. Предмет та завдання корекційної педагогіки. 3. Галузі корекційної педагогіки. 4. Принципи корекційної педагогіки: принцип раннього педагогічного	1. Відкрите досьє з інклюзивної освіти. За матеріалами ЮНЕСКО. URL: http://ussf.kiev.ua/index.php?go=Inklus&id=21 2. Даниленко, Л.І (2007). *Інклюзивна школа: особливості організації та управління*: Навч. – мет. пос. К. Видавн. дім «Плеяди» 3. Єфімова, С.М. (2012). *Лідерство та інклюзивна освіта*. Навч-мет. пос. К. Видавн. дім «Плеяди». 4. (2000) *Саламанская декларация. Рамки*

втручання, принцип педагогічного оптимізму, принцип доступності та відкритості освіти, принцип інтегративного характеру освіти, принцип корекційно-компенсаторної спрямованості навчання. 5. Міжпредметні зв'язки корекційної педагогіки.	*действий по образованию лиц с особыми потребностями, принятые Всемирной конференцией по образованию лиц с особыми потребностями: доступ и качество*. Саламанка. Испания.10 июля 1994. – К.. 5. Концепція розвитку інклюзивної освіти. Про затвердження Концепції розвитку інклюзивного навчання. Наказ МОН №912 від 01.10.10 р. URL: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/9189/
Семінарське заняття (4 год.): 1. Розкрити значення понять: «предмет», «об'єкт» корекційної педагогіки. 2. Завдання корекційної педагогіки, її зв'язки з спеціальною психологією та медициною. 3. Дати характеристику основних галузей корекційної педагогіки. 4. Ознайомитись з основними цілями навчання та виховання учнів з особливими потребами: - головні принципи навчання; - відповідність віку дитини; - індивідуальним можливостям; - допомога сім'ї у навчанні дітей; - роль вчителя у навчанні та вихованні учнів з особливими потребами; - освітні цілі вчителя; - індивідуальне навчання. 5. Суть та значення психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими потребами (інклюзивне навчання). 6. Значення курсу «Основи корекційної педагогіки» в системі підготовки сучасного педагога.	1. Ананьев, А.М., Воронова, С.В., М.В.Малік (2014) *Управління педагогічними інноваціями в інклюзивній освіті*. Навч. пос. За заг. ред. С.К.Хаджирадєвої. К. Освіта України. 2. Колупаєва, А.А. (2007). *Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку в загальноосвітні навчальні заклади.* Монографія.- К.: Педагогічна думка. 3. Блейз, Дж. Чорнобой, Е. Крокер, Ш. (2012) *Розвиток політики інклюзивних шкіл. Інтегроване планування послуг, їх надання та фінансування в Канаді*. Посібник. К. Паливода.
Завдання для самостійної роботи: Систематизація кластеру статей й електронних освітніх ресурсів з теми (термін виконання: не пізніше за тиждень до завершення теоретичного навчання)	1. Біла, О.О. Лук'янчук К. (2019) *Організація безпечних умов праці педагога в закладі початкової освіти інклюзивного типу*. Філософсько-світоглядні та культурологічні контексти неперервної освіти. Матер. міжн. наук.-прак. конф. Дніпро. КЗВО «ДАНО» ДОР». СПД «Охотнік».. 250-252. 2. Білецька, Л. (2007). Інклюзивне навчання: перші кроки в Україні. *Дошкільне виховання. №4*. 12 – 15.

Тема № 2. Загальна характеристика особистісних особливостей дітей та підлітків з порушеннями розвитку

Перелік питань/завдань, що виноситься на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (4 год.): 1. Чинники порушень в психічному розвитку. 2. Класифікація порушень психічного розвитку. Онтогенез та дизонтогенез. Сутність феномену порушення розвитку. Характеристика понять: норма, патологія, дефект, інвалідність. 3. Структура порушення розвитку. Механізми формування системних порушень в розвитку психіки. 4. Загальні та специфічні особливості відхилень розвитку. 5. Компенсація, корекція та реабілітація, як категорії колекційної педагогіки. Депривація, як причина та наслідок порушення розвитку.	1. *Концепція розвитку освіти України на період 2015–2025 років*. Проект. Стратегічна дорадча група «Освіта». МОН України. URL: http://old.mon.gov.ua/ua/pr-viddil/1312/1390288033/1414672797/ 2. Кічук, Н. (2017). Нова вітчизняна школа: актуалізація педагогічних інновацій у підготовці конкурентноздатного фахівця. *Актуальні проблеми професійного розвитку фахівців соціономічної сфери в системі неперервної освіти. Зб. наук. пр. за мат. Міжн. наук.-практ. конф. Ізмаїл. РВВ ІДГУ,* 50-53. 3. *Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf
Семінарське заняття (4 год.): 1. Розуміння норми і аномалії у психофізичному розвитку особистості. 2. Види дитячих аномалій та їх причини. 3. Класифікація дітей з вадами психофізичного розвитку. 4. Структура процесу аномального розвитку. 5. Особливості процесу аномального розвитку. 6. Закономірності навчання та виховання аномальних дітей.	1. Біла, О. О. (2012). *Першооснови соціально-педагогічного проектування*. Навч.-метод. пос. Одеса. Астропринт. 2. Патрикеєва, О. О. Софій, Н.З. Луценко, І. В. та ін. (2013) *Індекс інклюзії: загальноосвітній навчальний заклад*. Навч.-мет. пос. Під заг. ред. Шинкаренко, В. І. Київ. ТОВ «Видавничий дім «Плеяди». 3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах» № 588 від 9.09. 2017 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/588-2017-%D0%BF
Завдання для самостійної роботи: 1. Що розуміють під поняттями «норма», «аномалія», «процес аномального розвитку»? 2. Хто і коли висунув ідею про складність структури аномального розвитку дитини, обґрунтуйте «складність даної структури»? 3. Яка структура дефекту?	Єфімова, С. (2012). Як зробити школу інклюзивною. Досвід проектної діяльності: (Канадсько-український проект «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні»). Метод. посіб. К. ТОВ «Вид. дім «Плеяди»

Тема № 3. Категоріальний апарат корекційної педагогіки

Перелік питань/завдань, що виноситься на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси

Лекція (4 год.): 1. Корекція, її суть. Форми корекції. Корекція як педагогічне явище. 2. Компенсація: визначення, види, етапи. 3. Реабілітація: визначення, види (медичний, психологічний, соціальний). 4. Соціалізація: суть, стадії. 5. Співвідношення адаптації та компенсації в процесі відновлення рівноваги між особою та середовищем.	1. Біла, О.О. (2013). *Підготовка майбутніх фахівців соціономічної сфери до проектування професійної діяльності: теорія і практика*. Монографія. Одеса. Астропринт. 2. Біла, О. О. (2008). *Психологія управління (соціально-психологічний контекст)*. Навч. пос. Серія «Управління навчальними закладами». Одеса. Видавець СВД М. П. Черкасов. 3. Колупаєва, А.А. Данілавічютє, Е.А.. Литовченко, С.В. (2012). *Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі*. Навч.-мет. пос. К. Вид. гр. «А.С.К.» 4. Україна. Інклюзія. Система автоматизації роботи інклюзивно-ресурсних центрів URL: http://ircenter.gov.ua/
Семінарське заняття (4 год.): 1. Співвідношення корекції та навчання (виховання), специфіка їх складових (цільового, організаційного, змістового, методичного, результативного). 2. Рівні компенсації: біологічний, психологічний, соціальний. Декомпенсація. Псевдокомпенсація. 3. Суть видів реабілітації. Етапи реабілітаційної роботи. Абілітація. 4. Адаптація як стадія соціалізації, її види. Індивідуалізація, Інтеграція, трудова стадія. Післятрудова стадія.	1. Колупаєва, А.А. (2019). *Асистент вчителя у закладі загальної середньої освіти з інклюзивною формою навчання* . Навч.-мет.пос. Х. «Ранок». URL: https://lib.imzo.gov.ua/wa-data/public/site/books2/navchalno-metodychny-posibnyky/dlya-pedpratsivnykiv-ospotreby/Asyctent%20vchytelia%20u%20ZZSO%20z%20inkliuzyvnoiu%20formoiu%20navchannia%20(Kolupaieva%20ta%20in).pdf 2. Положення про інклюзивно-ресурсний центр (постанова КМУ від 12.07.2017 р. №545) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/545-2017-%D0%BF 3. Портал інклюзивної освіти: як батькам подати заяву до ІРЦ онлайн і не тільки (Карта ІРЦ) URL: https://nus.org.ua/articles/portal-inklyuzyvnoyi-osvity-yak-batkam-podaty-zayavu-do-irts-onlajn-i-ne-tilky-karta-irts-2/ 4. Постанова Кабінету Міністрів України Положення про ресурсний центр підтримки інклюзивної освіти від 22.08. 2018 р. № 617 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/617-2018-%D0%BF#n169
Завдання для самостійної роботи: Анотування наукової статті (обсяг: 100-200 слів); (термін виконання: не пізніше за тиждень до завершення теоретичного навчання)	Порошенко, М. А. (2018). *Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів*. Навч.-мет. пос. Київ. URL: file:///C:/Documents%20and%20Settings/Admin/Мои%20документы/Організаційно-методичні%20засади%20діяльності%20інклюзивно-ресурсних%20центрів.pdf

Тема № 4. Біолого-генетичні та вірусно-біологічні інфекційні вади

Перелік питань/завдань, що виноситься на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (4 год.): 1. Спадкові вади, передані від батьків. Фізичний і психічний стан матері у період вагітності. 2. Хромосомні аномалії. 3. Екологічні умови (наркотики, ліки, радіоактивність середовища). Менінгіт.	1. Біла, О.О. (2019). *Соціально-педагогічне проектування в закладах дошкільної, початкової та позашкільної освіти (контекст університетської підготовки соціономістів)*. Навч.-мет.пос. Одеса. Астропринт. URL: http://dspace.idgu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/656 2. Хіврич, В. Буде бажання – з'являться і

Енцефаліт. Менінгоенцефаліт. Грип. Кір. Краснуха. Дизентерія. 4. Органічний інфантилізм (причини виникнення інфекції).	навички" (Директорат МОН з інклюзії та позашкілля. Частина 2. URL: доступу :https://nus.org.ua/articles/bude-bazhannya-z-yavlyatsya-i-navychky-kerivnytsya-dyrektoratu-mon-z-inklyuziyi-ta-pozashkillya-valentynoyu-hivrych-chastyna-2/ 3. Шипицина, Л.М. (2003). *Комплексное сопровождение детей дошкольного возвраста*. Мет. рек. СПб. «Речь».
Семінарське заняття (4 год.): 1. Формування складу команди розробників індивідуальних навчальних планів (ІНП) для учнів із ООП. 2. Організація психолого-медико-педагогічних консиліумів. 3. Повноваження фахівців-соціономістів на етапі реалізації ІНП. 4. Алгоритм залучення батьків до розробки та подальшої реалізації ІНП. Причини відхилення батьків від власної участі у складанні ІНП для учнів.	1. Красюкова-Еннс, О.В. Найда, Ю.М. (2012) Байда, Л.Ю. *Програма курсу «Асистент вчителя в системі інклюзивного навчання»*. К. Канадський центр вивч. інвал.; ВФ «Крок за кроком». 2. Сак, Т. В. (2011) *Індивідуальне оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі*. Навч. курс та наук.-метод. пос. К. ТОВ «Видавничий дім «Плеяда» 3. *Чим ІРЦ відрізняється від ПМПК (інфографіка)* URL: https://nus.org.ua/articles/chym-irts-vidriznyayetsya-vid-pmpk-infografika
Завдання для самостійної роботи: Підготувати реферат (тема з самостійним вибором цільових груп: «») (термін виконання: не пізніше за тиждень до завершення теоретичного навчання)	1. *Нова українська школа*. Веб-ресурс. URL:: http://nus.org.ua/ 2. *Перелік корекційно-розвиткових програм для спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з особливими освітніми потребами*. URL: https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita/korektsiyni-programi/

Тема № 5. Фізіологічні та психофізіологічні вади та дефекти

Перелік питань/завдань, що виноситься на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (4 год.): 1. Спадкові вади, передані від батьків. 2. Фізичний і психічний стан матері у період вагітності. 3.Хромосомні аномалії. Екологічні умови (наркотики, ліки, радіоактивність середовища). Менінгіт. Енцефаліт. Менінгоенцефаліт. Грип. Кір. Краснуха. Дизентерія. Органічний інфантилізм (причини виникнення інфекції).	2. Ковтун, О. (2014). Єдиний освітній простір для педагогів, батьків та їхніх дітей. *Практика управління дошкільним закладом. № 4*. 7-15. 3. Колупаєва, А.А. Таранченко, О.М. (2018). *Путівник для педагогів та батьків дітей з особливими потребами. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка*. Харків: Ранок, ВГ «Кенгуру». 4. Сак, Т.В. (2010) Оцінювання навчальних досягнень учнів 1-2 класів в інклюзивному середовищі. *Дефектологія. № 2*. 3-6.
Семінарське заняття (4 год.): 1. Екологічні умови (наркотики, ліки, радіоактивність середовища). Менінгіт. Енцефаліт. Менінгоенцефаліт. Грип. Кір. Краснуха. Дизентерія. 2. Органічний інфантилізм (причини виникнення інфекції).	1. Даценко Н. (2017). Батьки – наші однодумці й співтворці. *Палітра педагога. №5*. 10–13. 2. Єфімова, С.М. (2007). *Налагодження партнерських стосунків з родинами / Інклюзивна школа: особливості організації та управління*. Навч.–мет. пос. К.

Завдання для самостійної роботи: Анотування наукової статті (обсяг: 100-200 слів; термін виконання: не пізніше за тиждень до завершення теоретичного навчання)	Кікоть О. (2017) Нетворкінг: соцмережі для просвіти батьків. *Палітра педагога.№ 5*. 7–8.

6. Політика курсу

Політика щодо відвідування навчальних занять

Згідно з «Положенням про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ» студенти мають обов'язково бути присутніми на лекційних і семінарських заняттях. Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, був відсутній на семінарському занятті, має право на відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання. Студент, який не використав надане йому право у встановлений термін або пропустив заняття без поважних причин, отримує за кожне пропущене заняття 0 балів. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, мають в повному обсязі виконати додаткові індивідуальні завдання, попередньо узгодивши їх з викладачем. Присутність на модульній контрольній роботі є обов'язковою. У випадку відсутності студента на проміжному контролі з поважної причини, підтвердженої документально, йому призначається інша дата складання модульної контрольної роботи.

Політика академічної доброчесності

Студенти мають дотримуватись правил академічної доброчесності відповідно до «Кодексу академічної доброчесності в ІДГУ». Наявність академічного плагіату в студентських доповідях є підставою для виставлення негативної оцінки. Списування студентів під час проведення модульної контрольної роботи є підставою для дострокового припинення її складання та виставлення негативної оцінки.

7. Проміжний і підсумковий контроль

Форма проміжного контролю

Модульна контрольна робота проводиться в письмовій формі та включає теоретичне запитання та практичне завдання, відповіді на які дають можливість оцінити рівень оволодіння знаннями з теоретичних основ підготовки фахівців для вищої освіти у зарубіжжі, а також вміння комплексно застосовувати ці знання у процесі розробки авторських програм навчальних дисциплін.

Зразок модульної контрольної роботи

1. Визначте принципи інклюзивного навчання учнів в умовах початкової школи.
2. Продемонструйте фрагмент педагогічної консультації для батьків з теми «Методи, прийоми та засоби об'єктивного оцінювання розвитку молодшого школяра з ОП».

Форма підсумкового контролю

Іспит (усно).

Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Анотування наукових статей	5
Реферат	5
Розробка соціально-педагогічного проекту	5
Презентація	5

Критеріями оцінювання *анотацій наукових статей* є вміння здобувача стисло визначати ключові позиції, які викладені автором у статті. Оцінювання *реферату* здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених

автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела. Критеріями оцінювання *проекту* є здатність здобувача визначити тему, мету, етапи проектування, способи оцінки результатів проектної діяльності майбутніх фахівців. Критеріями оцінювання *презентації* є її відповідність змісту доповіді здобувача за матеріалами дослідження та оригінальність візуального представлення.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Максимальна кількість балів за відповідь на 1 питання складає 5 балів. Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність до критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки.

Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного, проміжного та підсумкового контролю. Результат підсумкового (екзаменаційного) контролю визначається як середньоарифметичне усіх оцінок (середньозважений бал) студента, які він отримав за кожне з питань екзаменаційного білета. Цей бал переводиться за 100-бальною шкалою, а визначений показник множиться на ваговий коефіцієнт 0,5 та округлюється до цілих. Мінімальний пороговий рівень за відповідь на екзамені складає 25 балів.

Здобувачі успішно складають екзамен, якщо виконали усі види завдань, визначені у робочій програмі навчальної дисципліни, мають достатню кількість балів за поточний контроль (не менше 20 балів), проміжний контроль (не менше 6 балів) та склали екзамен (не менше 25 балів).

Викладач _____ Холостенко Ю.В.

Затверджено на засіданні кафедри зігільної педагогіки
і спеціальної освіти
протокол № 10 від «05» січня 2022 р.

Завідувач кафедри _____ Звєкова В.К.